

Barraca 5 de Les Serres

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Les Serres
Alçada: 294

Coordenades:

Latitud: 41.63583
Longitud: 1.89417
UTM Est (X): 407897
UTM Nord (Y): 4609935

Classificació

Número de fitxa 08179 - 174
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular Modern
Segle XVIII-XX

Estat de conservació Bo

Notes de conservació: S'ha de recobrir la coberta exterior, i mantenir el perímetre net de vegetació perquè les arrels i branques no afectin l'estructura exterior, ja que es tracta d'una construcció molt ben feta i amb un element, el fumeral, que li aporta una singularitat en la tipologia constructiva. S'han detectar alguns moviments estructurals com a conseqüència de la manca de protecció de la coberta i la pèrdua d'algunes lloses del voladís.

Protecció Legal

Observacions protecció: Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental

Accés Difícil

Ús actual: Sense ús

Titularitat Privada

Titular: 08178A008000240000OY

Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch

Descripció

Barraca de pedra seca que es localitza al vessant de solana de Les Serres, prop del gorg del torrent del Collet dels Capellans, afluent del torrent del Robert (en terme de Castellbell i el Vilar). L'accés es fa des del camí de les Serres al Collet dels Capellans, per un corriol que passa molt a prop o bé per una canal directe que baixa des de Les Serres.

Es tracta d'una construcció aèria amb la façana nord-est adossada parcialment al marge. És de planta quadrangular que mesura (mides preses a l'exterior) 3,25 m per 3,20 m de costat, mentre que l'interior fa 2,05 m de costat respectivament. Està feta de pedra irregular amb les cantoneres escairades. La pedra més gran s'ha emprat en la construcció del basament, brancals i arrencada de la volta. La porta d'accés, orientada al sud-oest, està lleugerament desplaçada al costat esquerre de la façana principal. Mesura 1,15 m d'alçada per 0,60 m d'amplada. Destaca la triple llinda (amb la interior esquerdada), totes elles de perfil pla, amb lleixa interior. Els murs tenen un gruix de 0,80 metres. La coberta és de volta per aproximació de filades amb caramull. L'alçada màxima interior és de 2,28 m. Conserva tot el voladís a excepció d'un parell de lloses per sobre de la porta (mesura arran de porta 1,65 m). Ha perdut tot el recobriment exterior característic de terra i pedruscall amb estrat herbaci que impermeabilitza l'interior de l'habítacle. A l'interior, davant mateix de la porta hi ha un tinell o cocó arran de terra amb sòcol de pedra. Mesura 0,40 m d'amplada per 0,45 m d'alçada per 0,40 m de fons. Té dues espitlleres situades en els murs orientats al nord-oest i sud-est respectivament.

Destaca un fumeral amb l'obertura a mena d'espitllera o finestra situat a la façana orientada al nord-oest. Consisteix en obrir una canal interna en el mur de pedra seca que comuniqui amb l'exterior per impedir que el fum d'una llar quedi a l'interior de l'habítacle.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca, amb el codi número 8083.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en tines.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu.

Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.

RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

